

ภิกษุอยู่ป่า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระแล้วถวายทานวันพระไง เราถวายทานวันพระแล้วยังฝังไว้ในศาสนา สิ่งนี้เลยฝังไว้ในศาสนา การจะฝึกปรี้อศาสนา พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ เห็นไหม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ฝากศาสนาไว้ แล้วศาสนาจะต่อ ใครจะสืบทอดศาสนา ถ้าไม่มีการประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่สืบทอดศาสนานี้อยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ

แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติมันอยู่ในป่าในเขาเนี่ย ถ้ามันอยู่พอเลี้ยงตัวเองได้ก็เรื่องหนึ่ง ถ้าพอไม่เลี้ยงตัวเองได้นี้มันจำเป็น จำเป็นตรงที่ไม่มีที่บิณฑบาต สิ่งถ้าไม่มีที่บิณฑบาต เราจะส่งเสริมศาสนา แล้วก็ส่งเสริมตรงนี้ แล้วคนที่เขาประพฤติปฏิบัติแล้วเขาถึงได้ไปรู้เรื่องศาสนา ดูอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะออกมาจากเมืองนะ แล้วพระเจ้าพิมพิสารบอก

“ให้เอากองทัพกลับไป ให้เข้าไปยึดเอาเมืองคืน”

พระพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่หรอก ออกแสวงหาโมกขธรรม” แล้วออกแสวงหาโมกขธรรม

แล้วพระเจ้าพิมพิสารถึงบอกว่า “ถ้าเจอแล้ว ถ้าได้โมกขธรรมแล้วให้กลับมาสอนด้วย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วนะ ก็ไปสอนพระเจ้าพิมพิสารจนพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโศดาบันขึ้นมา เพราะเป็นพระโศดาบันขึ้นมา ถ้าไม่เป็นพระโศดาบันนะ โคนอชาติศัตรูรังแกขนาดนั้น ขนาดที่ว่าเดินจงกรมเนี่ยเอาמיד โคนกริดเท้าไม่ให้เดิน เป็นเพราะอะไร? เป็นเพราะพระอริยบุคคล เห็นไหม พระอริยบุคคลแล้วถึงว่าไอ้ความทุกข์นั้นมันเป็นความทุกข์ข้างนอก หัวใจนั้นมันมีหลักเกณฑ์ในหัวใจนั้น แต่ถ้าไม่มีอย่างนี้เลยนี้ คนจะทุกข์มากกว่านี้อีกมากเลย

แต่ขนาดที่ว่าทุกข์มันเป็นทุกข์ข้างนอกกับทุกข์ข้างใน ถ้าไม่ได้เป็นอริยบุคคลนี้มันจะเป็นทุกข์ข้างนอก

อันนี้ก็เหมือนกัน เราส่งเสริมศาสนา เราส่งเสริมนะส่งเสริมที่ไหน? ส่งเสริมให้ผู้ประพฤติปฏิบัติปฏิบัติชอบไป ผู้ประพฤติปฏิบัติปฏิบัติชอบนี้เราก็กส่งเสริมเข้าไป แล้วบุญกุศลเกิดขึ้น ในสมัยพุทธกาล เห็นไหม เขานิมนต์พระมาฉันที่บ้านนะ เป็นคนจน แล้วพอพระจะไปฉันบ้านนั้น เห็นว่าบ้านนี้เป็นคนจนก็ไปบิณฑบาตฉันเสียก่อน แล้วพอไปกนิมนต์ เขาคคนจนก็จริงอยู่แต่มีคนมาช่วยงานมาก จนอาหารนั้นมหาศาล จะให้พระฉัน พระบอก

“อืมแล้ว ๆ”

“อืมแล้วเพราะอะไร?” เพราะพระสมัยนั้นเขาไม่ทูลโง่ ก็ต้องพูดความจริง

“บิณฑบาตฉันมาแล้ว”

โกรธมาก เห็นไหม พอโกรธมากนะเอาอาหารนั้นใส่บาตร แล้วนิมนต์พระกลับไปฉันที่วัด ทำบุญเสร็จแล้วมาคิดถึงตัวเองใจ คิดถึงตัวเองว่า ตัวเองทำบุญ ตั้งใจทำบุญจะได้บาปไหม ตกเย็นไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า

“ตัวเองทำบุญอย่างนี้ แล้วประชดพระภิกษุสงฆ์นี้มันจะได้บาปไหม?”

บอกว่า “ไม่ได้ สิ่งที่เราทำบุญกุศลนั้นเป็นบุญกุศล” แล้วท่านพูดในพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก “สิ่งที่เราใส่ไปแม้แต่ข้าวทัพพีเดียว พระฉันข้าวทัพพีนั้นของเรา แล้วไปประพฤติปฏิบัติธรรม ได้ธรรมขึ้นมา ความสงบของใจขึ้นมา บุญกุศลมหาศาล ๆ”

บุญกุศลเกิดขึ้นมาจากตรงนั้น มันมีหลายอย่างที่บางทีพระเราก็ไปคิดเรื่องอาหารการกินนี่ก็มี พอคิดอาหารการกิน ในพระครูบาอาจารย์เราเห็นไหม แม้ชีที่ว่าปฏิบัติแล้วได้ธรรมนะ รู้เลยว่าพระองค์นี้ต้องการฉันอะไร ตอนเช้าทำอาหารไปให้นะ จนพระองค์นั้นอาย จนพระองค์นั้นเงิน

พระองค์นั้นเงินอายุขึ้นมา พยายามประพฤติปฏิบัติเพราะเขารู้วาระจิตเรา เขารู้ธรรมรู้ในหัวใจของเรา เราอยากกินอะไรคิดในใจเข้าขึ้นมาอาหารมาแล้ว เข้าอาหารมาแล้ว มาเป็นอย่างนั้นหมดเลย

มันส่งเสริมมันก็ส่งเสริมอย่างหนึ่ง ถ้าส่งเสริม ไอ้กิเลสที่มันอยากมันอะไรมันก็มีในหัวใจ โดยธรรมชาติของมัน ความอยากความต้องการเรื่องนั้นมันเป็นเรื่องของกิเลส ธรรมชาติของกิเลสเป็นอย่างนั้น แต่เราจะชำระกำจัดมันนะ ธรรมชาติของกิเลสเห็นไหม แล้วเราจะชำระกิเลส กับความต้องการของธาตุชั้นต่างกัน ความปกติของธาตุของชั้นนี้อาหารของปาก อาหารของร่างกายนี้มันเป็นคำข้าว คำขำนี้เป็นอาหารของกาย

อาหารของใจคือธรรม นี่เราเข้าไปเพื่อหาอาหารของธรรม ร่างกายก็เป็นอย่างนั้น ร่างกายมันต้องการมันก็บีบคั้น ความบีบคั้นของความคิดต้องการอย่างนั้น มันก็ไปเร่งกิเลส ไม่ทุกขไม่คิดถึงธรรม ไม่อดไม่อยากนะ ถ้าไม่อดแล้วมันก็ไม่อยาก คนยิ่งอดยิ่งอยาก พอยิ่งอดยิ่งอยากขึ้นมา นี่กิเลสมันจะฟูขึ้นมา เข้าชัยภูมิสนามรบนี้เขาว่าเข้าชัยภูมิสนามรบที่ไหนถ้ามันอดมันอยาก เช่น อดอาหารเห็นไหม เวลาอดอาหารขึ้นมา มันต้องการอาหารมาก มันจะหิวมากนะ

พอมันหิวมันกระหายมันอยากได้มาก นี่เราก็ต้องต่อสู้ ต่อสู้ตรงไหน? ต่อสู้ที่ว่ากินหรือไม่กินมันก็เท่านี้ เพราะเราต้องการให้เท่านี้ แต่หัวใจที่มันอยากขึ้นมาจะกิเลสมันฟูขึ้นมา อดอาหารเพื่อเราเข้าไปจับต้องกิเลส พยายามให้กิเลสมันฟูขึ้นมา งานจะทำเราไม่มีงานทำไง ปกติเราจะทำงานประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่ กิเลสอยู่ไหน? หากิเลส กิเลสอยู่ไหน ๆ นี่เข้าป่าเข้าเขาชุกงค์ออกไปเพื่อจะชำระหากิเลส ไอนั้นมันสิทธิหน้าที่ของเขา

แต่ไอ้การส่งเสริมของเรานี้เราก็ต้องดูความพอประมาณไป ความที่ว่าความดำรงชีวิตอยู่ได้ ความดำรงชีวิตอยู่ได้เพื่อจะประพฤติปฏิบัติ ความดำรงชีวิตเพื่อประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่ดำรงชีวิตเพื่ออะไร เพื่อกิเลสหรือ? แล้วอย่างนั้นชีวิตนี้มีอยู่นะ ถ้ามันตายไปนี่กิเลสมันก็อยู่ในหัวใจ ตายไปพร้อมกับกิเลส มันก็ต้องเป็นทุกข์เป็นยากไป แต่ถ้าเราจำกัดกิเลสได้ ชำระกิเลสได้เป็นบางครั้ง บางคราวนี้ ความตายอันนั้นถ้ามันจะตายพร้อมกับกิเลสตาย มันก็พอที่จะตาย แต่ถ้ามันยังไม่ตาย กิเลสยังไม่ตายจากใจนี้มันต้องรักษาธาตุชั้นนี้เอาไว้

เรือมันจะเข้าฝั่ง เห็นไหม เรามีเรืออยู่ลำหนึ่งคือร่างกาย หัวใจนี้เป็นเจ้าของเรือนั้น จะพยายามพาเรือนั้นเข้าฝั่งให้ได้ ถ้าพาเรือนั้นเข้าฝั่งได้ มันก็เข้าถึงเห็นไหม เราอยู่ในกระแสของโอฆะนี้เหมือนกับเรายู่กลางทะเล ยืนไม่ได้นะ เวลาว่ายน้ำนี้ต้องพยายามประคองตัวเองอยู่ แล้วเราเข้าถึงฝั่ง เห็นไหม พระโศดาบันนะเหมือนกับตื้นนี้เหยียบบนพื้นดิน เข้าไปในโคลนในเลน เข้าไปถึงฝั่ง แล้วจะเดินขึ้นฝั่งอย่างเดี๋ยวนี้อ่ากระแสน้ำของพระนิพพานไป

นี่เหมือนกัน เราได้เรือมาลำหนึ่งคือร่างกาย หัวใจในร่างกายของเรานี้เราจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ที่นี้มันจะประพฤติปฏิบัตินี้ ถ้ามันอยู่สุขอยู่สบายมันก็ทำไม่ได้ มันต้องเข้าไปอยู่ที่ความจำเป็นที่จะไปชำระกิเลส ไปอยู่ที่ความอึดอัดขัดสน ออกธุดงค์ก็เพราะเหตุนี้ กิเลสมันอยู่ที่ใจ ชำระกันก็ชำระกันที่ใจ

แต่ทำไมต้องออกธุดงค์ ต้องแสวงหานั่นนะ มันออกธุดงค์ไปมันทุกข์มันยากนะความวิตกกังวลมันจะเกิดขึ้นมาทั้งหมด ไปข้างหน้านี้ไม่รู้จะมีอยู่มีกินหรือไม่รู้เลย บางวัน ๓ วัน ๔ วันนะ อยู่ในป่าไม่ได้ฉันข้าวก็มีนะ เพราะไม่เห็นบ้านเรือนของคน ครูบาอาจารย์เคยเจออยู่ ครูบาอาจารย์เป็นผู้ที่ให้เป็นตัวอย่างมา เราเป็นผู้ที่เดินตามขึ้นไป พอเดินตามขึ้นไปนี่มันก็มีทุกข์มียากบ้าง

สิ่งที่ทุกข์ยากก็ต้องว่าอันนั้นมันเป็นการทดลอง มันเป็นการตัดคนใจ ความทุกข์ความยากนั้นเพื่อจะให้กิเลสมันเห็นแสดงตัวตนออกมา ถ้าไม่ทุกข์ไม่ยากมันก็ไม่เห็นตัวตนออกมา ไม่เห็นตัวตนเราก็จับมันไม่ได้ พอจับไม่ได้นี่เราเพียงแต่ลูบ ๆ คลำ ๆ ไป กิเลสมันก็ลูบหัวเราเล่น เราก็พยายามลูบคลำในการประพฤติปฏิบัติ เราประพฤติปฏิบัติธรรมไม่จริงไม่จัง กิเลสมันก็หลอกเรา

มันลูบหัวใจของเรานะ ลูบเราเล่นอยู่อย่างนั้น เราก็มองไม่เห็นมัน ทำความสงบเข้ามาของใจนี้ ทำสมาธิสมาธินี้ จิตที่สงบเข้ามา ๆ สงบขนาดไหนนี่หินทับหญ้าไว้ ๆ มันก็อยู่ในหัวใจนั้น มันไม่ได้ไปขุดคุ้ยเอารากหญ้านั้นขึ้นมาพิจารณา ใ้อเวลามันอยากมันต้องการนะเป็นอย่างนั้น

ถ้ามันอยากมันต้องการ เราดูใจของเรา นี่คืออะไร? นี่คืออะไร? เห็นไหม มันจะว่านี่คืออะไรเข้าไปเรื่อย นี่คืออะไรเข้าไปเรื่อย มันจะจับต้อง ๆ จนจับตัวเองได้ จนเห็นแก่นของมัน เห็น

ความชัดเจนของว่านี่คืออรากของกิเลส แล้วได้วิปัสสนา วิปัสสนาจะเกิดขึ้น ชุติงค์เพราะเหตุนี้
ความวิตกกังวล ความอาลัยอาวรณ์ นิเวศธรรมนี้มันเกิดแน่นนอนอยู่แล้ว ความที่ว่ามันต่อต้านมัน
ไม่ต้องการทุกข์ยากหรือ

เวลาเข้าป่า เห็นไหม เคยทุกข์ขึ้นมาแล้วจะหันหน้าเข้าป่านะ คนเคยชุกดงค์มาจะรู้ เรายัง
ไม่ฉันท่านี่ วันนี้จะเดินเข้าป่าอย่างนั้น ๆ จะไปสุดความสามารถเลย พอฉันท่านี่มันนะ ไม่อยาก
ไปแล้ว อยากนั่งพักก่อน เห็นไหม เวลาท้องมันเบาที่มันไปอย่างหนึ่ง เวลาท้องมันหนักมันคิดไป
อย่างหนึ่ง ในเรื่องของใจนี้มันพลิกแพลงไปเรื่อยแปด

พอมันพลิกแพลงไปเรื่อยแปด ถึงว่าชุกดงค์ควัตร ๑๓ มันน้อยสั้นโดย สั้นโดยตรงไหน?
สั้นโดยตรงว่าฉันท่านี่พอดำรงชีวิตได้ พระพุทธเจ้าสอนให้มันเหมือนกับว่าให้เราหยอดน้ำมันในล้อ
เกวียน เพื่อให้ล้อเกวียนมันหมุนไปโดยไม่ดังเอี้ยค้ออ้อ ๆ นี้ ความเสียดสีของมัน ความเสียดสีของ
มัน ก็มันทุกข์มันยากมันหิวมันโหยไป เวลามันหิวมันโหยมันอดอาหารจะเป็นอย่างนั้น มันจะหิว
จะโหย มันจะทุกข์ยากนะ ความหิวความโหยนั้นมันเป็นการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป มันก็เป็น
อนิจจัง เวลาเมื่ออาหารเข้าไปเติมให้มัน มันก็อิ่มไป

นี่ทุกข์ประจำธาตุขันธ์ ทุกข์อย่างนี้ทุกข์ประจำธาตุขันธ์เลย ไอ้ทุกข์ที่เราเจออยู่ตรงนี้มัน
ทุกข์จรมมา ไอ้ทุกข์อารมณ์กระทบกระทั่งนี้ทุกข์จรมมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า
ปัจฉัย ๔ เครื่องอยู่อาศัยนี้ขาดไม่ได้ ชีวิตนี้จะอยู่ได้ด้วยปัจฉัยเครื่องอยู่อาศัย อาหารเครื่อง
ดำรงชีวิตนี้ ยารักษาโรค เครื่องนุ่มห่ม แล้วที่อยู่อาศัย นี้ปัจฉัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย ปัจฉัย ๔ นี้เป็น
การดำรงชีวิต

แต่พวกเราทุกข์เพราะปัจฉัย ๔ เพราะแสวงหาปัจฉัย ๔ แล้วผู้ที่เขาอดอยากทุกข์ยากนี้ชุกดงค์
ไปเพื่อจะให้ปัจฉัย ๔ นี้มัน...

(เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)